

Debata.

V debati so bile iznešene — poleg zgoraj omenjenih — še sledeče zadeve: Iznešena je bila interpelacija, zakaj Čin. Savez ne protestira ponovno proti odtegljajem za poplavo, ki se sploh ne uporabljajo v to svrhu?

Kakšno stališče zavzema Čin. Savez proti cepljenju stanovskih vrst. V tem pogledu sta nezdrav pojav dve organizaciji na Hrvaškem, ki jih trpi Savez in polno Udruženje, ki so poleg pokrajinskih Savezov v Osrednjem odboru, brez prave zveze in do ločenih odnosov.

V zadevi odpustitve, oziroma prevoda zvaničnikov na dnevničarje je Savez premalo energično izvršil svojo nalogo. To bi se moralo preprečiti.

V zadevi bolniškega zavarovanja so bili izrečeni pomisleki. Naj se na drug način preskrbi za slučaj bolezni, ne z našimi odtegljaji, ki jih je že itak preveč.

Ivan Dimnik.

Velika manifestacija hrvatskega in slovenskega učiteljstva v Metliki.

Zborovanje štirih učiteljskih društev. — Izročitev častne diplome starosti belokranjskega učiteljstva tov. Konradu Barletu. — Manifestacija za pripoznanje popolnega stanovskega edinstva vsega učiteljstva v državi.

14. t. m. je bilo v Metliki zborovanje štirih sreskih učiteljskih društev UJU, in sicer dveh hrvatskih in dveh slovenskih. Zborovala so jastrebarsko, karlovačko, novomeško in belokranjsko učiteljsko društvo.

Po prihodu vlakov se je vršil ob šteti uri jutraj slovesen sprejem gostov na metliškem kolodvoru. Po pozdravih je odkorakalo učiteljstvo z godbo na čelu v mesto.

V slovesno okrašeni šoli je ob osmi uri jutraj zborovalo vsako društvo zase ter obravnavalo svoje tekoče zadeve po dnevnem redu. Društva poverjeništa UJU Ljubljana so izvolila delegate za pokrajinsko skupščino.

Ob 11. uri je bilo slavnostno zborovanje vseh štirih društev v slovesno okrašeni dvorani metliške šole.

Zborovanje je otvoril predsednik Belokranjskega učiteljskega društva tov. Razpotočnik, ki je pozdravil došlo učiteljstvo vseh štirih društev in predstavnike poverjeništa UJU Zagreb tov. Pestiček in Vereša, poverjeništa UJU Ljubljana tov. A. Skulja in urednika »Učit. Tov.« tov. Iv. Dimnika, sreskega poglavarja g. dr. Kallja, oblastne šolske nadzornike iz Hrvatske gg. Skendića, Srnića, Dobrića in Ribara ter hrvatske in slovenske sreske šolske nadzornike gg. Brdovskega, Jardaša, Vizjaka in Pirnata ter župana I. Golija.

Predsednik predlaga naj se izvoli za častnega predsednika skupnega zborovanja današnji slavljence, starosta belokranjskega učiteljstva tov. Konrad Barle, za podpredsednika pa zastopnik zagrebskega poverjeništa UJU tov. Ambrozij Pestiček in poverjenik UJU — Ljubljana tov. Andrej Skulj, kar so zborovalci z odobravanjem sprejeli.

Burno pozdravljen je prevzel nato predsedstvo ljubljence belokranjskega učiteljstva, dolgoletni predsednik učiteljskega društva tov. Konrad Barle.

V imenu Poverjeništa UJU — Zagreb je pozdravil zbor tov. A. Pestiček, ki se je v svojem nagovoru spomnil slovenskega rojaka, voditelja hrvatskega učiteljstva pok. Davorina Trstenjaka.

Za ljubljansko poverjenišvo UJU je pozdravil poverjenik tov. Andr. Skulj, ki je v svojem govoru povdarjal krepak razvoj zdrave ideje stanovskega edinstva brez ozira na izvenstanovsko opredelitev članstva, za katero idejo manifestiramo tudi danes. Očrtal je idealna stremjenja za katerimi hrepeni v UJU organizirano učiteljstvo in stanovske ter kulturne naloge, ki nas čakajo v bližnji in daljni bodočnosti pri delu za blagor našega stanu in narodne prosvete.

V idealno zasnovanem govoru, s široki mi razgledi po kulturnem svetu ter polnem globine zgledov velikih mož, je pozdravil zbor v imenu odbora in celokupnega belokranjskega učiteljskega društva tovariš Ljubič.

LISTEK.

† Makso Wudler.

Dokler ne pade zadnje jasno čelo, ki lesketa na njem se večnosti poljub... (O. Župančič).

Rodil se je leta 1889. v Ljubnem ob Savinji. Dovršil je učiteljske v Mariboru, kjer je bil organizator nacionalnega in samoizobraževalnega pokreta srednješolcev. Učiteljeval je na Gorici, v Letušu, v Laškem, in po vojni, ki ni šla brez sledu mimo njegovega zdravlja, v Celju. V osvobodjeni domovini je bil na bivši nemški mestni deški osnovni šoli mladini vzoren prijatelj in vzgojitelj. Tudi kot javni delavec je užival splošen ugled in bil je občinski svetnik. Svoji dragi rodbini je že skoro dogradil lep dom, ko ga je nenadno uklonila bolezen, ki jo je dotlej herojsko obvladoval.

Tudi v stanovski organizaciji je bil eden najuglednejših tovarišev, več let njen funkcionar, iskren bojovník za novo smer v UJU.

Oprostitev državnih nameščenec od gostašine naj bi se skušala doseči povsod, kar naj ukrene Zveza državnih nameščenec.

Glavna skupščina Čin. Saveza se letos iz finančnih razlogov ne vrši. Občni zbor Zveze državnih nameščenec za Slovenijo se bo pa vršil, ko se izvede še pristop onih organizacij, ki so še v pogajanjih za pristop, a morajo to še skleniti na svojih zborih.

Zveza naj študira o nastopu državnega uradništva pri prihodnjih volitvah, kakor je izrazil eden od delegatov.

G. načelnik M. Paternoster je ob sklopeu pozval vse včlanjene uradniške organizacije k gospodarski osamosvojitvi, da se poslužujejo v prvi vrsti uradniških gospodarskih ustanov in zadrug.

Strokovni svet je s tem izpolnil svojo nalogo in dal odboru točna navodila, kakšno stališče naj zavzame v posameznih vprašanjih in kaj žele organizacije.

Ivan Dimnik.

Tov. Nande Podržaj je nato orisal plemeniti značaj in plodno delovanje našnjega slavljenca tov. Konrada Barleta, dolgoletnega predsednika Belokranjskega učiteljskega društva, ki ga je društvo izvolilo za častnega člana. Izročil mu je krasno diplomu, delo našega priznanega literarnega in narodnega delavca tov. Alibina Čebularja z besedilom: »Belokranjsko učiteljsko društvo je izvolilo na svojem rednem obnem zboru v Črnomlju dne 15. januarja 1927 svojega tovariša Konrada Barleta, šolskega upravitelja v Metliki ter večletnega predsednika imenovanega društva za njegove zasluge v prospeh šolstva in napredek stanu, svojim častnim članom.«

V imenu učiteljskega zbora je, kot rododom Hrvat, čestital v vznešenem govoru slavljenca tov. Tončič, povdarjajoč vez, ki jo čuti med hrvatskim in slovenskim učiteljstvom in najkonkretnješe edinstvo med hrvatskim in slovenskim učiteljstvom, ki ga je baš slavljence tov. Konrad Barle tako podpiral še kot predsednik društva, ko je deloval na prirejanju skupnih zborovanj

obmejnih hrvatskih in slovenskih učiteljskih društev.

Vsi predstavniki so slavljenca iskreno čestitali.

Ob sklepu je zapel učiteljski zbor Belokranjskega učiteljskega društva in pozneje pevski zbor šolske mladine, pod spretnim vodstvom našega mladega, a agilnega in sposobnega pevovodje tov. Mirka Kreglja nekaj prav ljubkih pesmi. Posebno hrvatski tovariši in tovarišice so burno aklamirali ob vsaki točki, ki so bile na višku dovršenosti. Posebno čast dela društvu učiteljski pevski zbor, ki je pel z občudovanja vredno sigurnostjo in dovršenostjo. Tako pevski zbor kot tov. pevovodja sta nam pokazala, koliko kulturnega kapitala je v našem stanu, ki leži še neizrabljen in svetlu le malo znan.

Zborovanje v Metliki lahko nazovemo in ga primerjamo s pravim učiteljskim taborem, ki je pokazal vsemu učiteljstvu — tudi onemu, ki je danes še izven UJU — najpozitivnejšo pot za delo stanovskega in nacionalnega edinstva.

Važna odločba ministrskega sveta za učitelje, ki so odslužili kadrski rok.

Naša organizacija se je že večkrat bavila z vprašanjem onih učiteljev, ki so bili vpoklicani k odslužitvi kadrskega roka in z njih nameščenjem po odslužitvi. Napravila je tudi več zadevnih vlog na pristojna mesta. Vprašanja ne bo pustila iz vida do tlej, da bo ugodno vsem našim zahtevam.

Po določili člena 328. finančnega zakona za tekoče budžetno leto je ustavljeno sprejemanje novih uradnikov in civilnih uslužbenec v državno službo.

Vključ temu se sme sprejeti s pismenim odlokom ministrskega sveta v državno službo nov uradnik in uslužbenec, če je nujno in neodložno treba, po pismeni obrazložitvi te potrebe na predlog resortnega ministra in po soglasju ministra za finance. V tem pogledu je poverjenišvo napravilo več vlog in zainteresiralo tudi našega referenta v Beogradu.

Ministrstvo prosvete se je poslužilo gornjih določil in je napravilo sledeči dopis:

Ministrskemu svetu!

Po členu 328. finančnega zakona za leto 1927/28. je ustavljen sprejem novih civilnih uradnikov v državno službo.

Učiteljski kongres v Skoplju.

Na podlagi sklepa Glavnega odbora UJU se vrši letošnji kongres meseca avgusta v Skoplju.

Da bo imelo učiteljsko društvo v Skoplju točne podatke o vseh udeležencih kongresa prosi učiteljstvo vse države, ki se misli udeležiti kongresa, da izpolni sledeče pogoje:

1. Da javijo pismeno potom poverjenišva najdalje do 15. julija t. l. Upravi Učiteljskog Udruženja — Učiteljski klub u Skoplju točno število članov, ki se udeležijo kongresa.
2. Vsak učitelj, ki reflektira na brezplačno prenočišče (v šolah), mora vzeti s seboj odoje in blazinico.
3. Vsaka ženska oseba, ki pride sama na kongres, naj se javi pred gornjim rokom, da se zanjo preskrbi prenočišče v penzionatu.
4. Vsi učitelji(ice), ki imajo sorodnike ali prijatelje v Skoplju, naj javijo pismeno do naznačenega roka učiteljskemu udruženju v Skoplju, pri kom bodo prenočevali, da se jih more držati v evidenci radi udeležbe na kongresu.

5. Vsak posetnik kongresa, ki se želi udeležiti izleta na Kosovo ali Kumanovo, ki se vrši po kongresu, naj javi učiteljskemu udruženju v Skoplju, katerega izleta se želi udeležiti.

6. Na kolodvoru v Skoplju bodo postavljene vidne table z imenom pokrajin (Hrvatska, Slavonija, Vojvodina, Slovenija itd.) ter pojde vsak posetnik kongresa k oni tabli, h kateri pokrajini pripada in tamkaj dobi točna navodila glede stanovanja, prehrane in drugo.

Uprava Učiteljskega društva v Skoplju.

Vse te prijave je poslati na Poverjenišvo UJU — Ljubljana, ki bo izdelalo skupen seznam ter poskrbelo za skupno potovanje vseh udeležencev tega poverjenišva.

UJU — poverjenišvo Ljubljana.

Splošne vesti.

— Izid volitev v disciplinsko sodišče v mariborski oblasti. V mariborski oblasti so izvoljeni v vseh okrajih v učiteljsko disciplinsko sodišče kandidati, tovarišice in tovariši, ki jih je postavilo UJU poverjenišvo Ljubljana. Lista UJU je bila torej izvoljena v polnem obsegu tako v ljubljanski, kakor v mariborski oblasti.

— V »Učiteljski Iskre« (štev. 7. Kragujevac) je izšel članek o novi struji slovenskega učiteljstva, poln hvale in priznanja slovenskemu učiteljstvu kot najkulturnejšemu in v idejah organiziranja najnaprednejšemu elementu našega stanu. Pisec stavlja borbo slovenskega učiteljstva kot vzgled ostalim kolegom, pozivajoč ob enem »Narodno Prosveto«, naj o tem pokretu kaj več poroča, da ostalo učiteljstvo izvele iz člankov kar največ izkustva za organizovanje celine. V to zadošča — kakor pravi pisec — prevajati članke vzgledno urejevanega »Učiteljskega Tovariša«. Pisec članka je g. Mihailović, izdajatelj »Učiteljske Iskre«.

— Uredbo o šolskih odborih smo morali iz današnje številke izpustiti, ker je preveč drugega gradiva. Tako naj iz istega vzroka oproste tudi drugi p. n. dopisniki, ker ni bilo mogoče njihovih dopisov uvrstiti v list.

— Prihodnja številka »Učit. Tovariša« izide že v sredo, ker je v četrtek praznik. Rokopise do ponedeljka.

— Poziv. Učiteljski dom javno poziva dotičnega tovariša, kateri je poslal v 13. številko »Edinstva« notico »Iz Maribora« in v kateri sumiše društvo U. D., oziroma njegove funkcionarje iz Maribora dejanj, ki nikakor niso v skladu s korektnostjo in poštenostjo, da se osebno ali pa pismeno prijavijo U. D. vsaj tekom 14 dni. To pa iz sledečih vzrokov: 1. da se zamore ugotoviti,

ali je dotičnik sploh član U. D.; 2. da prevzame vse posledice, ki so vezane z remuneracijo seveda, ako društvo uvidi, da se mu sploh zamorejo poveriti kakšni posli; 3. da takoj prejme polnomočno pooblastilo za dvig ne samo tiste vsote, katero je odbor dvignil — kakor se trdi v notici — pri Mestni hranilnici ter jo naložil »samo iz ljubezni do klerikalecev« v Zadrugi gospodarski banki, ampak sploh ves znesek, katerega ima U. D. tam naloženega. Z vsoto to lahko docela prosto razpolaga. »Učit. dom« upravičeno pričakuje, da bode imel dotičnik, ki mu je vrgel prvo poleno pod noge, tudi toliko časti in močastosti, da stopi na plan — V Mariboru, dne 15. maja 1927. — Ant. Hren, predsednik. — Šima Vodenik, tajnik. — Mirko Kožuh, blaginjak.

— † Tovarišu Jošku Špenku v spomin. Pretresla nas je tužna vest o Tvoji nagli smrti. Nihče ni slutil, da nam bo nemila usoda iztrgala iz naše srede Tebe, ki si nam bil pravi tovariš in prijatelj, neustrašen v boju za svoje ideale in poln ljubezni ter sočutja do vsakega človeka, ki si ga srečal v življenju. Pot v življenje Ti ni bila posuta s cvetjem, nasprotno pa si spil kupo bolesti in razočaranja do dna, ki je ugonobila tudi Tvoje rahločutno srce. In ko je bukev ozelenela in smreka zaduhtela, ko se je dolina odel v svatovsko oblačilo, tedaj si se odpravil na pot, dolgo pot v večnost. Objel si v svoji ljubezni še enkrat — zadnjikrat — svoje, prijatelje in solarčke, pa si dejal: »Odhajam v boljše bodočnost, v novo življenje pravega bratstva in medsebojnega spoštovanja.« Naj Ti bo lahka zemljica, ki si jo ljubil z vso gorkoto svoje ljubezni in ji posvečal vse svoje sile in ki je postala tudi Tvoj rani grob. Bodi uverjen dragi Joško, da bo spomin na Te lep, da se te bodo učenci, ki so obsuli Tvoj grob s cvetjem,

Vselej vzravnaj in z očmi v bodočnost, mož — naravnost, nobenemu gospodarju hlapec, vsakemu bratu brat, je stopal z nami in pred nami, zakaj borec je bil in vodnik.

Hodil je in kamor je posegla njegova dobronata roka, je trosila od bogastva. Pod njo je rastel novi rod, kakor ga je domovini in človeštvu želel sam iz svoje čiste duše. Tovarišem je bil plemenit tovariš brez pridržka in ne v šumnih govorancah. Nastopal je elegantno, odločno, prepričevalno za vse, kar mu je bilo dobro in drago. Točno in ostro je pokazal tja, kjerkoli je naletel na gnulobo v javnem življenju. Priznaval ni nikjer namišljene avtoritete, ako ni bila avtoriteta po srcu. Preziral je fraze in znal pod njim odkrivati resnično jedro.

Makso Wudler ostane naš, kakor je bil. Tudi v ta trdi majnik in v vse bodoče težke dni nam bo sijal jasni smehljaj njegovih toplih oči in nam bo kazal pot.

Ostani nam vodnik!

Franjo Roš.